

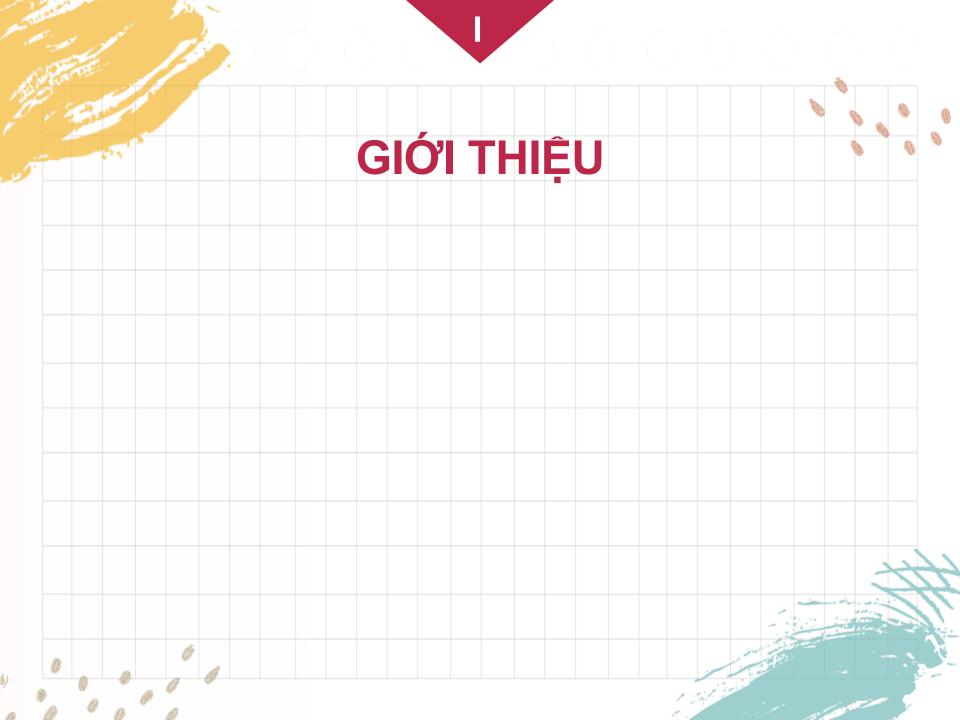
MÔN CƠ SỞ DỮ LIỆU - IT004

CHƯƠNG 3: ĐẠI SỐ QUAN HỆ

ThS. TA VIỆT PHƯƠNG phuongtv@uit.edu.vn

Nội dung

- . Giới thiệu
- II. Các phép toán Đại số quan hệ



Review

Nhắc lại chương 2, quan hệ NHANVIEN

Biểu diễn thế nào?

- Thêm mới một nhân viên
- Chuyển nhân viên có tên là "Tùng" sang phòng số 1
- Cho biết họ tên và ngày sinh các nhân viên có lương thấp hơn 50000

Có 2 loại xử lý:

- Làm thay đổi dữ liệu (cập nhật)
 - Thêm mới, xóa và sửa
- Không làm thay đổi dữ liệu (rút trích)
 - Truy vấn (query)

Thực hiện các xử lý:

- Đại số quan hệ (Relational Algebra)
 - Biểu diễn câu truy vấn dưới dạng biểu thức
- Phép tính quan hệ (Relational Calculus)
 - Biểu diễn kết quả
- SQL (Structured Query Language)

- Đại số Quan hệ (Relational Algebra)
- Đại số quan hệ dùng phổ biến trong lý thuyết cơ sở dữ liệu quan hệ là một bộ các toán tử và các quy tắc tương ứng có thể được sử dụng để thao tác trên các quan hệ (relation) và tạo ra kết quả là một quan hệ khác.
- Trước đây, đại số quan hệ ít được quan tâm cho đến khi Edgar F. Codd đưa ra mô hình dữ liệu quan hệ (relational model) vào năm 1970. Từ đó đến nay, đại số quan hệ được xem là nền tảng cho các ngôn ngữ truy vấn cơ sở dữ liệu.

- Mô hình toán học dựa trên lý thuyết tập hợp
- ≻Đối tượng xử lý là các quan hệ trong CSDL Quan hệ
- Cho phép sử dụng các phép toán rút trích dữ liệu từ các quan hệ
- ≻Tối ưu hóa quá trình rút trích dữ liệu
- ≻Bao gồm 02 thành phần:
 - ▶Các phép toán đại số quan hệ
 - ➤ Biểu thức đại số quan hệ

Nhắc lại: Đại số

- Toán tử (operator): +, -, *, /
- Toán hạng (operand) biến (variables): x, y, z
- Hằng (constant)
- Biểu thức
 - \circ (x+7) / (y-3)
 - (x+y)*z and/or (x+7) / (y-3)

Đại số quan hệ

- Biến là các quan hệ
- Toán tử là các phép toán (operations)
 - Dựa trên lý thuyết tập hợp: Hội, Giao, Trừ
 - Rút trích 1 phần của quan hệ: Chọn, Chiếu
 - Kết hợp các quan hệ: Tích Đề các, Kết (nối)
 - Đổi tên
- Hằng số là thể hiện của quan hệ
- Biểu thức
 - Được gọi là câu truy vấn
 - Là chuỗi các phép toán đại số quan hệ
 - Kết quả trả về là một thể hiện của quan hệ

- Các phép toán đại số quan hệ:
 - Phép chọn (σ) Selection
 - Phép chiếu (π) Projection
 - Phép tích Đề các (Descartes) (X) Cartesian Product
 - Phép trừ (-) Set Difference
 - Phép hội (∪) Union
 - Phép đổi tên (←) Rename
 - Phép kết (⋈) Join
 - Phép giao (∩) Set Intersection
 - Phép chia (/ hay ÷) Division
 - Các hàm kết hợp và gom nhóm

- Có năm phép toán cơ bản:
 - Chọn (σ) Chọn ra các dòng (bộ) trong quan hệ thỏa điều kiện chọn.
 - Chiếu (π) Chọn ra một số cột.
 - <u>Tích Descartes</u> (X) Nhân hai quan hệ lại với nhau.
 - Trừ (-) Chứa các bộ của quan hệ 1 nhưng không nằm trong quan hệ 2.
 - Hội (U) Chứa các bộ của quan hệ 1 và các bộ của quan hệ 2.
- Các phép toán khác:
 - Giao (∩), kết (⋈), chia (/ hay ÷), đổi tên (ρ) & gán (←)
 là các phép toán không cơ bản (được suy từ 5 phép toán trên, trừ phép đổi tên)

Biểu thức đại số quan hệ:

- Là một biểu thức gồm các phép toán ĐSQH
- Biểu thức ĐSQH được xem như một quan hệ (không có tên)
- Kết quả thực hiện các phép toán ĐSQH cũng là các quan hệ, do đó có thể kết hợp giữa các phép toán này để tạo nên các quan hệ mới

CÁC PHÉP TOÁN ĐẠI SỐ QUAN HỆ

- 1. Phép đổi tên
- 2. Phép chọn
- 3. Phép chiếu
- 4. Phép tích Đề các (Descartes)
- 5. Phép hội, Phép giao, Phép trừ
- 6. Phép kết
- 7. Phép chia
- 8. Các hàm tính toán trên nhóm

Lược đồ CSDL Quản lý nhân viên

NHANVIEN (MaNV, HoTen, NgaySinh, DiaChi, GT, Luong, MaNQL, Phong)

Tân từ: Mỗi nhân viên có Mã nhân viên (MaNV) duy nhất để phân biệt với các nhân viên khác, có họ tên (HoTen), ngày sinh (NgaySinh), địa chỉ (DiaChi), giới tính Nam hoặc Nữ (GT), mức lương (Luong), người quản lý trực tiếp (MaNQL) và thuộc về một phòng ban (Phong)

PHONGBAN (MaPH, TenPH, TruongPhong, NgayNhanChuc)

Tân từ: Mỗi một phòng ban có một mã phòng duy nhất (MaPH) để phân biệt với các phòng ban khác, có tên phòng (TenPH), người trưởng phòng (TruongPhong), và ngày nhận chức của trưởng phòng (NgayNhanChuc)

DIADIEMPHONG (MaPH, DiaDiem)

Tân từ: Mỗi một phòng ban (MaPH) có thể có nhiều địa điểm làm việc khác nhau (DiaDiem)

DEAN (MaDA, TenDA, DdiemDA, Phong)

Tân từ: Mỗi một đề án có một mã đề án duy nhất (MaDA) để phân biệt với các đề án khác, có tên đề án (TenDA), địa điểm thực hiện (DdiemDA), và do một phòng ban chủ trì đề án đó (Phong)

PHANCONG (MaNV, MaDA, ThoiGian)

Tân từ: Mỗi một nhân viên (MaNV) được phân công tham gia đề án (MaDA), và ghi nhận số giờ làm việc cho đề án đó trên 1 tuần (ThoiGian)

THANNHAN (MaTN, HoTN, TenTN, GT, NgaySinh)

Tân từ: Mỗi thân nhân có Mã thân nhân (MaTN) duy nhất để phân biệt với các thân nhân khác, có họ tên (HoTen), giới tính (GT) ngày sinh (NgaySinh)

NVIEN_TNHAN (MaNV, MaTN, QuanHe)

Tân từ: Mỗi nhân viên (MaNV) có thể có nhiều thân nhân (MaTN), được diễn giải bởi quan hệ (QuanHe) như vợ, chồng, con, anh em...

Yêu cầu: Xác định Khóa chính, khóa ngoại của Lược đồ trên

NHANVIEN (MaNV, HoTen, NgaySinh, DiaChi, GT, Luong, MaNQL, Phong)
PHONGBAN (MaPH, TenPH, TruongPhong, NgayNhanChuc)

DIADIEMPHONG (MaPH, DiaDiem)
DEAN (MaDA, TenDA, DdiemDA, Phong)
PHANCONG (MaNV, MaDA, ThoiGian)
THANNHAN (MaTN, HoTen, GT, NgaySinh)
NVIEN_TNHAN (MaNV, MaTN, QuanHe)

Lược đồ CSDL Quản lý nhân viên



1. Phép đối tên ρ

ρ đọc là rho

Được dùng để đổi tên:

Quan hệ: Xét quan hệ R(B, C, D)
 ρ_S(R): Đổi tên quan hệ R thành S

Cách khác (còn gọi là phép gán): S ← R

Phép gán S ← R được sử dụng để nhận lấy kết quả trả về của một phép toán, thường là kết quả trung gian trong chuỗi các phép toán

Thuộc tính:

 $\rho_{X,C,D}(R)$: Đổi tên thuộc tính B thành X

Ví dụ: Đổi tên quan hệ R thành S và thuộc tính B thành X $\rho_{S(X,C,D)}(R)$

Chọn ra các dòng (bộ) trong quan hệ thỏa điều kiện chọn.

Cú pháp: σ(Quan hệ)
(Điều kiện 1 ∧ điều kiện 2 ∧)

- **σ**: sigma
- ■Điều kiện ở đây là các mệnh đề có dạng:
 - <Tên thuộc tính><phép so sánh> <hằng số>
 - <Tên thuộc tính><phép so sánh><Tên thuộc tính>
 - Phép so sánh: $<,>,\leq,\geq,\neq,=$
 - Các mệnh đề được nối với nhau bởi các phép: ¬,∧,∨
- Có tính giao hoán

• Ví dụ: cho quan hệ R, hãy chọn ra các bộ thỏa điều kiện $\sigma_{(A=B)_{\Lambda}(D>5)}R$

Α	В	С	D
а	a	1	7
а	b	5	7
b	b	12	3
b	b	23	10

Kết quả phép chọn

Α	В	C	D
а	a	1	7
b	b	23	10

Câu hỏi 1: Cho biết các nhân viên có giới tính là Nam?

Biểu diễn cách 1: Cú pháp: σ (Quan hệ)

(Điều kiện 1 ∧ điều kiện 2 ∧)

Trả lời Câu hỏi 1: $\sigma(NhanVien)$

Phai='Nam'

Ngoài ra, có thể biểu diễn cách 2:

Cú pháp: (Quan hệ: điều kiện chọn)

Trả lời Câu hỏi 1: (NhanVien: Phai='Nam')

NHANVIEN				
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI	
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam	ļ
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ	
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam	þ

rot qua priop origin			
NHANVIEN			
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam

Kết quả nhén chon

Câu hỏi 2: Cho biết các nhân viên có giới tính là nam và sinh sau năm 1975 ?

Biểu diễn cách 1 :

TL CH2:

 σ (NhanVien)

(Phai='Nam' ∧ Year(NTNS)>1975)

Biểu diễn cách 2:

TL CH2: (NhanVien: Phai='Nam' ∧ Year(NTNS)>1975)

NHANVIEN			
MANV HOTEN NTNS PHAI			
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam

Kết quả phép chọn

NHANVIEN			
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI

(không có bộ nào thỏa)

3. Phép chiếu π

Chọn ra một số cột của một quan hệ

Cú pháp:
$$\pi$$
 (Quan hệ) (cột 1, cột 2, cột 3...)

π: Pi

■Ví dụ: lấy ra cột A và C của quan hệ R : π(A,C) (R)

Α	В	С
а	10	1
а	20	1
b	30	1
b	40	2



Α	C
а	1
а	1
b	1
b	2

Α	С
а	1
b	1
b	2

Kết quả phép chiếu

3. Phép chiếu π

Câu hỏi 3: Cho biết họ tên nhân viên và giới tính?

Biểu diễn cách 1 :

Cú pháp : π (Quan hệ)

Câu hỏi 3:

 π (NhanVien)

Ngoài ra, có thể biểu diễn cách 2:

Cú pháp: Quan hệ [cột1,cột2,cột3,...]

Câu hỏi 3: NhanVien [HoTen, Phai]

NHANVIEN			
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam

NHANVIEN			
HOTEN PHAI			
Nguyễn Tấn Đạt	Nam		
Trần Đông Anh	Nữ		
Lý Phước Mẫn	Nam		

3. Phép chiếu π

Câu hỏi 4: Cho biết họ tên và ngày tháng năm sinh của các nhân viên nam?

Biểu diễn cách 1:

Bước 1: $Q \leftarrow \sigma(NhanVien)$ (Phai='Nam')

Bước 2: $\pi(Q)$

Kết quả phép chọn (còn gọi là biểu thức ĐSQH) được đổi tên/gán thành quan hệ Q

Biểu diễn cách 2:

Câu hỏi 4: (NhanVien: Phai='Nam') [HoTen, NTNS]

		NHANVI	E	N		*
	MANV	HOTEN		NTNS	PHAI	Kết quả
	NV001	Nguyễn Tấn Đạt	ľ	10/12/1970	Nam	>phép chiếu
	NV002	Trần Đông Anh	()1/08/1981	Nữ	
<	NV003	Lý Phước Mẫn	()2/04/1969	Nam	

NHANVIEN		
HOTEN NTNS		
Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	
Lý Phước Mẫn	02/04/1969	

4. Phép tích Descartes ×

Được dùng để kết hợp các bộ của các quan hệ lại với nhau

- Ký hiệu R × S
- Kết quả trả về là một quan hệ Q
 - Mỗi bộ của Q là tổ hợp giữa 1 bộ trong R và 1 bộ trong S
 - Nếu R có u bộ và S có v bộ thì Q sẽ có u × v bộ
 - Nếu R có n thuộc tính và S có m thuộc tính thì Q sẽ có (n + m) thuộc tính

4. Phép tích Descartes ×

Ví dụ: Tính tích Descartes giữa 2 quan hệ R và S

Cú pháp : Quan-hệ-1 × Quan-hệ-2 × Quan-hệ-n...

R

Α	В	С
A1	B1	C1
A2	B2	C2
A3	В3	C3

S

D	E	F
D1	E1	F1
D2	E2	F2

RXS

Α	В	С	D	Е	F
A1	B1	C1	D1	E1	F1
A1	B1	C1	D2	E2	F2
A2	B2	C2	D1	E1	F1
A2	B2	C2	D2	E2	F2
А3	В3	C3	D1	E1	F1
А3	В3	C3	D2	E2	F2

4. Phép tích Descartes ×

<u>Câu hỏi 5</u>: Tính tích Descartes giữa 2 quan hệ nhân viên và phòng ban

Cú pháp : Quan-hệ-1 × Quan-hệ-2 × Quan-hệ-n...

Câu hỏi 5 được viết lại: NHANVIEN × PHONGBAN

NHANVIEN				
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI	PHONG
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam	NC
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ	DH
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam	NC

PHONGBAN			
MAPH	TENPH TRPH		
NC	Nghiên cứu	NV001	
DH	Điều hành	NV002	

	NHANVIEN X PHONGBAN						
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI	PHONG	MAPH	TENPH	TRPH
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam	NC	NC	Nghiên cứu	NV001
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam	NC	DH	Điều hành	NV002
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ	DH	NC	Nghiên cứu	NV001
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ	DH	DH	Điều hành	NV002
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam	NC	NC	Nghiên cứu	NV001
NV003	Lý Phước Mẫn	02/04/1969	Nam	NC	DH	Điều hành	NV002

Gọi chung là các phép toán tập hợp

Bao gồm: phép hợp (hội) R ∪ S, phép giao R ∩ S và phép trừ R - S

Kết quả của ∩, ∪, và - là một quan hệ có cùng tên thuộc tính với quan hệ đầu tiên (R)

Tất cả các phép toán này đều cần hai quan hệ đầu vào tương thích khả hợp (Union Compatibility), nghĩa là chúng phải thoả:

- Cùng số thuộc tính. Ví dụ: R và S đều có 2 thuộc tính.
- Các thuộc tính 'tương ứng' có cùng kiểu.

R		
HONV	TENNV	
Vuong	Quyen	
Nguyen	Tung	

S		
HONV TENNV		
Le	Nhan	
Vuong	Quyen	
Bui	Vu	

Phép trừ: R - S

Phép hôi: R ∪ S

Phép giao: R ∩ S

NHANVIEN (MaNV, HoTen, Phai, Luong, NTNS, Ma_NQL, MaPH) PHANCONG (MaNV, MaDA, ThoiGian)

Phép trừ: $Q = R - S = \{ t/t \in R \land t \notin S \}$

R

Α	В
а	10
а	20
b	50
b	60

S

Α	В	k	R-S
а	10	Α	В
а	20	b	50
b	30	b	60
b	40		

Phép hội: $Q = R \cup S = \{t/t \in R \lor t \in S\}$

R

Α	В
а	10
а	20
b	50
b	60

S

Α	В
а	10
а	20
b	30
b	40

 $R \cup S$

Α	В
а	10
а	20
b	50
b	60
b	30
b	40

Phép giao: $Q = R \cap S = R - (R - S) = \{ t/t \in R \land t \in S \}$

R

Α	В
а	10
а	20
b	50
b	60

S

Α	В
а	10
а	20
b	30
b	40

 $R \cap S$

Α	В
а	10
а	20

Phép trừ: Q = R - S = { t/ t∈R ∧ t∉S}

∘ Phép hội: $Q = R \cup S = \{t/t \in R \lor t \in S\}$

∘ Phép giao: $Q = R \cap S = \{t/t \in R \land t \in S\}$

R	
HONV	TENNV
Vuong	Quyen
Nguyen	Tung

S	
HONV	TENNV
Le	Nhan
Vuong	Quyen
Bui	Vu

Kết quả phép trừ Q ={Nguyen Tung} Kết quả phép hội Q ={Vuong Quyen, Nguyen Tung, Le Nhan, Bui Vu} Kết quả phép giao Q ={Vuong Quyen}

Lưu ý: Phép hội và phép giao có tính chất giao hoán

Câu hỏi 6: Cho biết nhân viên không làm việc ? (Phép trừ)

<u>Cách 1</u>: π_{MANV} (NHANVIEN) – π_{MANV} (PHANCONG)

<u>Cách 2</u>: (NHANVIEN[MANV]) – (PHANCONG[MANV])

<u>Câu hỏi 7</u>: Cho biết nhân viên được phân công tham gia đề án có mã số 'TH01' hoặc đề án có mã số 'TH02'? (Phép hội)

```
((PHANCONG: MADA='TH01')[MANV]) ∪ ((PHANCONG: MADA='TH02')[MANV])
```

<u>Câu hỏi 8</u>: Cho biết nhân viên được phân công tham gia cả 2 đề án 'TH01' và đề án 'TH02'? (Phép giao)

```
((PHANCONG: MADA='TH01')[MANV]) ∩ ((PHANCONG: MADA='TH02')[MANV])
```

6. Phép kết

Còn gọi là phép nối

- Két có điều kiện tổng quát (Theta join)
- Kết bằng (Equi join), khi điều kiện so sánh là bằng
- Kết tự nhiên (Natural join): là kết quả của phép kết bằng bỏ đi 1 cột giống nhau
- Két ngoài (Outer join)
 - Két trái (Left-Outer join)
 - Kết phải
 - Kết đầy đủ

Kết trong (Inner join)

* Phép kết được định nghĩa là phép tích Decartes và có điều kiện chọn liên quan đến các thuộc tính giữa 2 quan hệ, cú pháp :

Quan-hệ-1 ⋈ Quan-hệ-2

Điều kiện kết

- Ký hiệu là θ : Theta , \bowtie gọi là bow tie
- Điều kiện kết bao gồm các phép so sánh ≠, =, >, <, >=, <=</p>
- Nếu điều kiện kết là phép so sánh = thì gọi là kết bằng
- Cách 1: σ (NHANVIEN X PHONGBAN)

NHANVIEN.PHONG=PHONGBAN.MAPH

Cách 2: (NHANVIEN X PHONGBAN): (NHANVIEN.PHONG=PHONGBAN.MAPH)

- Phép kết thực hiện 2 bước:
 - Tích Đề các R × S
 - Chọn các bộ thỏa điều kiện A θ B
 Với θ là phép toán so sánh >, <, =, ≠, ≤, ≥

$$\mathbf{R} \bowtie \mathbf{S} = \{(t, q) \mid t \in R \land q \in S \land t. A \theta q. B\}$$

$$A \theta B$$

R

Α	В	С
1	2	3
4	5	6
7	8	9

S

O	
D	E
3	1
6	2

Α	В	С	D	Е
1	2	3	3	1
1	2	3	6	2
4	5	6	6	2

R⋈S

R.B<S.D

A	В	С	D	E
1	2	3	3	1
1	2	3	6	2
4	5	6	3	1
-				-
4	5	6	6	2
7	8	9	3	1
1	O	J	J	ı
7	8	0	6	2
1	O	9	O	_

Câu hỏi 9: Cho biết mã nhân viên, họ tên và tên phòng mà n/v trực thuộc.

- Đặt vấn đề: trở lại ví dụ 5, ta thấy nếu thực hiện phép tích Decartes NHANVIEN X PHONGBAN thì mỗi nhân viên đều thuộc 2 phòng (vì có tổng cộng là 2 phòng ban, nếu có 3, 4,...phòng ban thì số dòng cho một nhân viên trong NHANVIEN X PHONGBAN sẽ là 3, 4,..dòng.

- Thực tế mỗi nhân viên chỉ thuộc duy nhất 1 phòng ban do ràng buộc khóa ngoại (PHONG), do đó để lấy được giá trị MAPH đúng của mỗi nhân viên → phải có điều kiện chọn:

NHANVIEN.PHONG = PHONGBAN.MAPH

((NHANVIEN X PHONGBAN) : NHANVIEN.PHONG=PHONGBAN.MAPH)							
MANV	HOTEN	NTNS	PHAI	PHONG	MAPH	TENPH	TRPH
NV001	Nguyễn Tấn Đạt	10/12/1970	Nam	NC	NC	Nghiên cứu	NV001
111111111111111111111111111111111111111							
NV002	Trần Đông Anh	01/08/1981	Nữ	DH	DH	Điều hành	NV002
NV002 NV003	Trần Đông Anh Lý Phước Mẫn	01/08/1981 02/04/1969	Nữ Nam	DH NC	DH NC	Điều hành Nghiên cứu	NV002 NV001

Điều kiện

kêt

Câu hỏi 9 viết lại cách 1:

π_{MANV,HOTEN,TENPH} (NHANVIEN PHONG=MAPH</sub> PHONGBAN)

Câu hỏi 9 viết lại cách 2:

(NHANVIEN PHONGEMAPH PHONGBAN) [MANV,HOTEN,TENPH]

6.2. Phép kết bằng

Là phép kết có điều kiện kết θ là phép so sánh =

K					
A	В	С			
1	2	3			
4	5	6			
7	8	9			

S			
D	E		
3	1		
6	2		

Α	В	С	D	Ε
1	2	3	3	1
4	5	6	6	2

R⋈S R.C=S.D

Α	В	С	D	Ε
1	2	3	3	1
1—	2	3	6	2
4	5	6	3	1
4	5	6	6	2
7	8	9	3	1
7	8	9	6	2

6.2. Phép kết bằng



Nếu PHONG trong NHANVIEN được đổi thành MAPH thì ta bỏ đi 1 cột MAPH thay vì phải để MAPH=MAPH

NHANVIEN



PHONGBAN

6.2. Phép kết bằng

Cần quan tâm ý nghĩa của dữ liệu khi thực hiện phép kết

NHANVIEN (MaNV, HoTen, NgaySinh, DiaChi, GT, Luong, MaNQL, Phong)

PHONGBAN (MaPH, TenPH, TruongPhong, NgayNhanChuc)

$$\pi_{(MaNV, HoTen, TenPH)}(NHANVIEN) \rightarrow Phong = MaPH$$

$$\pi_{(MaNV, HoTen, TenPH)}(NHANVIEN) \longrightarrow PHONGBAN)$$

$$MaNV = TruongPhong$$

6.3. Phép kết tự nhiên

 Là phép kết bằng và các cặp thuộc tính so sánh phải cùng tên và cùng miền giá trị

Nếu không cùng tên, thực hiện phép đổi tên trước khi

kết

R

Α	В	С
1	2	3
4	5	6
7	8	9

S

С	E
3	1
6	2

R⋈S

Α	В	С	D	Е
1	2	3	3	1
1—	2	3	6	2
4	5	6	3	1
4	5	6	6	2
7	8	9	3	1
7	8	9	6	2

A	В	С	S.	С	E
1	2	3	3		1
4	5	6	6		2

6.3. Phép kết tự nhiên



6.4. Ví dụ

<u>Câu hỏi 10</u>: Tìm họ tên các trưởng phòng của từng phòng?

Câu hỏi 11: Cho lược đồ CSDL như sau:

TAIXE (MaTX, HoTen, NgaySinh, GioiTinh, DiaChi)

CHUYENDI (SoCD, MaXe, MaTX, NgayDi, NgayVe, ChieuDai, SoNguoi)

Cho biết họ tên tài xế, ngày đi, ngày về của những chuyến đi có chiều dài >=300km, chở từ 12 người trở lên trong mỗi chuyến?

<u>Cách 1</u>: Q (CHUYENDI) (ChieuDai>=300 ^ SoNguoi>=12)

Kết quả: π_{HoTen, NgayDi, NgayVe} (Q MATX TAIXE)

<u>Cách 2</u>: ((CHUYENDI : ChieuDai>=300 ∧ SoNguoi>=12)

TAIXE) [HoTen, NgayDi, NgayVe]

MATX

6.5. Phép kết ngoài

- Mở rộng phép kết để tránh mất thông tin
- Thực hiện phép kết và sau đó thêm vào kết quả của phép kết các bộ của quan hệ mà không phù hợp với các bộ trong quan hệ kia.
- Có 3 loại:
 - Left outer join R ⇒ S (giữ lại các bộ của quan hệ trái)

 - Full outer join R ⇒ S (giữ lại các bộ của quan hệ trái, phải)

6.5. Phép kết ngoài

FULL OUTER JOIN

table2

table1

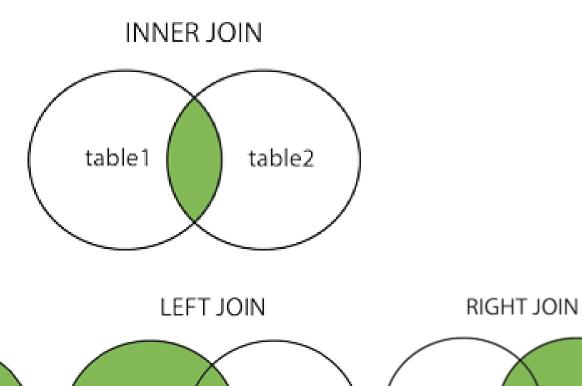


table2

table1



table2

table1

6.5.1. Left outer join

TAIXE CHUYENDI

(lấy hết tất cả bộ của quan hệ bên trái)

Matx	Hoten	SoCD	Matx	Maxe
TX01	Huynh Trong Tao	CD01	TX01	8659
TX01	Huynh Trong Tao	CD03	TX01	8659
TX02	Nguyen Sang	CD02	TX02	7715
TX03	Le Phuoc Long	CD04	TX03	4573
TX04	Nguyen Anh Tuan	Null	Null	Null

TAIXE			
MaTX Hoten			
TX01	Huynh Trong Tao		
TX02 Nguyen Sang			
TX03	Le Phuoc Long		
TX04	Nguyen Anh Tuan		

Bộ của quan hệ TAIXE được thêm vào dù không phù hợp với kết quả của quan hệ CHUYENDI

CHUYENDI					
SoCD MaTX MaXe					
CD01	TX01	8659			
CD02	TX02	7715			
CD03	TX01	8659			
CD04	TX03	4573			

6.5.2. Right outer join

TAIXE CHUYENDI (lấy hết tất cả bộ của quan hệ bên phải)

Matx	Hoten	SoCD	Matx	Maxe
TX01	Huynh Trong Tao	CD01	TX01	8659
TX02	Nguyen Sang	CD02	TX02	7715
TX01	Huynh Trong Tao	CD03	TX01	8659
TX03	Le Phuoc Long	CD04	TX03	4573
NULL	NULL	CD05	TX05	4567

Bộ của quan hệ CHUYENDI được
thêm vào dù không phù hợp với
kết quả của quan hệ TAIXE

TAIXE			
MaTX Hoten			
TX01	Huynh Trong Tao		
TX02 Nguyen Sang			
TX03	Le Phuoc Long		
TX04	Nguyen Anh Tuan		

CHUYENDI					
SoCD MaTX MaXe					
CD01	TX01	8659			
CD02	TX02	7715			
CD03	TX01	8659			
CD04	TX03	4573			
CD05	TX05	4567			

6.5.3. Full outer join



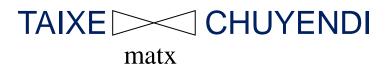
Matx	Hoten	SoCD	Matx	Maxe
TX01	Huynh Trong Tao	CD01	TX01	8659
TX02	Nguyen Sang	CD02	TX02	7715
TX01	Huynh Trong Tao	CD03	TX01	8659
TX03	Le Phuoc Long	CD04	TX03	4573
TX04	Nguyen Anh Tuan	NULL	NULL	NULL
NULL	NULL	CD05	TX05	4567

(lấy hết tất cả bộ của 2 quan hệ)

TAIXE			
MaTX Hoten			
TX01	Huynh Trong Tao		
TX02 Nguyen Sang			
TX03	Le Phuoc Long		
TX04	Nguyen Anh Tuan		

CHUYENDI					
SoCD MaTX MaXe					
CD01	TX01	8659			
CD02	TX02	7715			
CD03	TX01	8659			
CD04	TX03	4573			
CD05	TX05	4567			

6.6. Inner join



Matx	Hoten	SoCD	Matx	Maxe
TX01	Huynh Trong Tao	CD01	TX01	8659
TX02	Nguyen Sang	CD02	TX02	7715
TX01	Huynh Trong Tao	CD03	TX01	8659
TX03	Le Phuoc Long	CD04	TX03	4573

TAIXE				
MaTX Hoten				
TX01	Huynh Trong Tao			
TX02	Nguyen Sang			
TX03	Le Phuoc Long			
TX04	Nguyen Anh Tuan			

CHUYENDI						
SoCD MaTX MaXe						
CD01	TX01	8659				
CD02	TX02	7715				
CD03	TX01	8659				
CD04	TX03	4573				
CD05	TX05	4567				

Phép chia (R \div S) cần hai quan hệ đầu vào R, S thoả: Tập thuộc tính của R là tập cha của tập thuộc tính S. Ví dụ: R có m thuộc tính, S có n thuộc tính : n \subseteq m

• Định nghĩa:

R và S là hai quan hệ, R⁺ và S⁺ lần lượt là tập thuộc tính của R và S. Điều kiện S⁺ $\neq \emptyset$ là **tập con không bằng** của R⁺. Q là kết quả phép chia giữa R và S, Q⁺ = R⁺ - S⁺

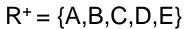
$$Q = R \div S = \{t / \forall s \in S, (t, s) \in R\}$$

$$T_{1} \leftarrow \pi_{R^{+}-S^{+}}(R)$$

$$T_{2} \leftarrow T_{1} \times (S)$$

$$T_{3} \leftarrow \pi_{R^{+}-S^{+}}(T_{2}-R)$$

$$T \leftarrow T_{3} - T_{1}$$



$S^+ =$	$\{D,E\}$
---------	-----------

		•			-	
R	Α	В	С	D	Е	
	α	а	α	а	1	
	α	а	γ	a	1	_
	α	а	γ	b	1	-
	β	а	γ	а	1	
	β	а	γ	b	3	
	γ	а	γ	a	1	
	γ	а	γ	b	1	
	γ	а	γ	b	1	

S	D	Е
	а	1
/	b	1
//		

Q	Α	В	С
	α	a	γ
	γ	a	γ

$$Q^+=\{A,B,C\}$$



R	Α	В	С	D	Е
	α	а	α	а	1
	α	а	γ	а	1
	α	а	γ	b	1
	β	а	γ	а	1
	β	а	γ	b	3
	γ	a	γ	a	1
	γ	а	γ	b	1
	γ	а	γ	b	1

$$Y = R^+ - S^+$$

 $S^+ = \{D, E\}$

S	D	Е
	а	1
	b	1

	С	В	Α	Q
$Q^+=\{A,B,C\}$	γ	а	α	
	γ	а	γ	

$$T_{1} \leftarrow \pi_{y}(R)$$

$$T_{2} \leftarrow T_{1} \times (S)$$

$$T_{3} \leftarrow \pi_{y}(T_{2} - R)$$

$$T \leftarrow T_{3} - T_{1}$$

T₁: lấy các cột y của R T₂: tích Decartes T1 và S T₃: lấy các cột y không có trong S

T₄: lấy thành phần y trong S

R	Α	В	С	D	Е
	α	а	α	а	1
	α	а	γ	a	1
	α	а	γ	b	1
	β	а	γ	а	1
	β	а	γ	b	3
	γ	a	γ	a	1
	γ	а	γ	b	1
	γ	а	γ	b	1

S	D	Е
b _i	а	1
	b	1

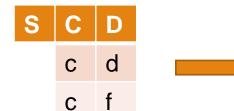
Q=R÷S						
Q	A	В	С			
a	α	a	γ			
a _i	γ	a	γ			

R:S là tập các giá trị a_i trong R sao cho **không có** giá trị b_i nào trong S làm cho bộ (a_{i,} b_i) **không tồn tại** trong R

```
Biểu diễn phép chia trong SQL:
Sử dụng NOT EXISTS để biểu diễn
SELECT R1.A, R1.B, R1.C
FROM R R1
WHERE NOT EXISTS (
            SELECT *
            FROM S
            WHERE NOT EXISTS (
                                 SELECT *
                                 FROM R R2
                                 WHERE R2.D=S.D AND R2.E=S.E
                                 AND R1.A=R2.A AND R1.B=R2.B
                                 AND R1.C=R2.C))
```

Ví dụ 1:

R	Α	В	С	D
	а	b	С	d
	а	b	С	f
	b	С	С	f
	С	d	С	d
	С	d	С	f
	а	b	d	С



R÷S	A	В
	а	b
	С	d

Ví dụ 2:

R=PHANCONG

MANV	MADA
001	TH001
001	TH002
002	TH001
002	TH002
002	DT001
003	TH001

S=DEAN

MADA
TH001
TH002
DT001

Kết quả Q

Q= PHANCONG ÷ DEAN

MANV	
002	

Cho biết nhân viên làm việc cho tất cả các đề án? (được phân công tham gia tất cả các đề án)

Hoặc viết Q= PHANCONG ÷ DEAN

Ví dụ 3:

R=			
Mahv	Mamh		
HV01	CSDL	7.0	CSDL
HV02	CSDL	8.5	CSDL
HV01	CTRR	8.5	CTRR
HV03	CTRR	9.0	CTRR
HV01	THDC	7.0	THDC
HV02	THDC	5.0	THDC
HV03	THDC	7.5	THDC
HV03	CSDL	6.0	CSDL

S=MONHOC						
Mamh Tenmh						
CSDL	Co so du lieu					
CTRR	Cau truc roi rac					
THDC	Tin hoc dai cuong					



Ví dụ 3:

R=KETQUATHI								
Mahv	Diem							
HV01	CSDL	7.0						
HV02	CSDL	8.5						
HV01	CTRR	8.5						
HV03	CTRR	9.0						
HV01	THDC	7.0						
HV02	THDC	5.0						
HV03	THDC	7.5						
HV03	CSDL	6.0						

S=MONHOC						
Mamh	Tenmh					
CSDL	Co so du lieu					
CTRR	Cau truc roi rac					
THDC	Tin hoc dai cuong					

Q=KETQUA ÷ MONHOC

Mahv HV01 HV03

 $KETQUA \leftarrow KETQUATHI[Mahv, Mamh]$ $MONHOC \leftarrow MONHOC[Mamh]$

* Viết cách khác

KETQUATHI[Mahv,Mamh] ÷ **MONHOC[Mamh]**

- Các hàm tính toán gồm 5 hàm: avg(giá-trị), min(giá-trị), max(giá-trị), sum(giá-trị), count(giá-trị).
- > (giá-trị) là các thuộc tính
- Phép toán gom nhóm: (Group by)

$$G_1, G_2, ..., G_n$$
 $\mathfrak{F}_{F_1(A_1), F_2(A_2), ..., F_n(A_n)}(E)$

- E là biểu thức đại số quan hệ
- G_i là thuộc tính gom nhóm (nếu không có G_i nào=> không chia nhóm (1 nhóm), ngược lại (nhiều nhóm) => hàm F sẽ tính toán trên từng nhóm nhỏ được chia bởi tập thuộc tính này)
- F_i là hàm tính toán
- A_i là tên thuộc tính

Ví dụ:

- \$\mathcal{F}_{\text{MAX Salary}}\$ (EMPLOYEE): truy xuất giá trị Lương lớn nhất trong quan hệ NHANVIEN
- \$\mathcal{F}_{\text{MIN Salary}}\$ (EMPLOYEE) truy xuất giá trị Lương nhỏ nhất trong quan hệ NHANVIEN
- F_{SUM Salary} (EMPLOYEE) tính tổng giá trị Lương trong quan hệ NHANVIEN
- $\mathcal{F}_{\text{COUNT SSN, AVERAGE Salary}}$ (EMPLOYEE): tính toán số lượng (số) nhân viên và mức lương trung bình của họ
 - Lưu ý: hàm count chỉ đếm số hàng, không loại bỏ các bộ giá trị trùng nhau

- Gom nhóm (Group by) có thể kết hợp nhiều hàm với nhau
- Ví dụ: Đối với mỗi phòng ban, hãy truy xuất Mã phòng, Số
 lượng nhân viên và lương trung bình của phòng đó
 - ullet Thuộc tính gom nhóm được đặt bên trái của ký hiệu ${\mathcal F}$
 - \circ Các hàm được đặt bên phải của ký hiệu ${\mathcal F}$
 - \circ Cú pháp: DNO $\mathcal{F}_{COUNT SSN, AVERAGE Salary}$ (EMPLOYEE)

(a)	Fname	Minit	Lname	<u>Ssn</u>		Salary	Super_ssn	Dno	_			Dno	Count (*)	Avg (Salary)
	John	В	Smith	123456789		30000	333445555	5		Г	-	5	4	33250
	Franklin	Т	Wong	333445555		40000	888665555	5			—	4	3	31000
	Ramesh	K	Narayan	666884444		38000	333445555	5			-	1	1	55000
	Joyce	Α	English	453453453	_.	25000	333445555	5	1]		Result of Q24			
	Alicia	J	Zelaya	999887777		25000	987654321	4	\Box					
	Jennifer	S	Wallace	987654321		43000	888665555	4	1	\sqcup				
	Ahmad	٧	Jabbar	987987987		25000	987654321	4						
	James	Е	Bong	888665555		55000	NULL	1]_	_	_			

Grouping EMPLOYEE tuples by the value of Dno

Điểm thi cao nhất, thấp nhất, trung bình của môn CSDL?

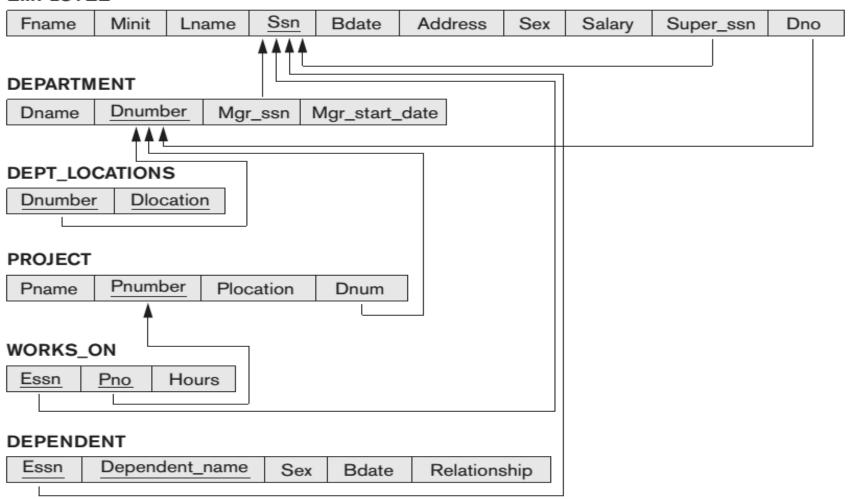
$$\mathfrak{I}_{\max(Diem),\min(Diem),agv(Diem)}\sigma_{\mathrm{Mamh}='\mathrm{CSDL'}}(\mathit{KETQUATHI})$$

Điểm thi cao nhất, thấp nhất, trung bình của từng môn ? (group by mamh)

Mamh
$$\mathfrak{I}_{\max(Diem),\min(Diem),avg(Diem)}(KETQUATHI)$$

Cho lược đồ cơ sở dữ liệu sau:

EMPLOYEE



Câu 1: Xuất ra họ tên của nhân viên ở phòng ban có mã phòng là 4 và có lương lớn hơn 30000

Câu 2: Xuất ra họ tên của nhân viên ở phòng ban có mã phòng là 4 và có lương lớn hơn 25000 hoặc nhân viên ở phòng ban có mã phòng là 5 và có lương lớn hơn 30000

Câu 3: Lấy ra họ tên, lương của tất cả các nhân viên

Câu 4: Lấy ra họ tên, lương, giới tính của tất cả các nhân viên

Câu 5: Lấy tên và địa chỉ của tất cả các nhân viên làm việc cho phòng có tên là "Research"

Câu 6: Đối với mọi dự án tại 'Stafford', hãy liệt kê mã dự án, mã đơn vị quản lý và họ tên, địa chỉ và ngày sinh của người quản lý bộ phận

Câu 7: Tìm tên của nhân viên làm việc trên các dự án được quản lý phòng 5

Câu 8: Liệt kê tên của tất cả nhân viên có từ hai người phụ thuộc trở lên.

Câu 9: Liệt kê tên của những nhân viên không có người phụ thuộc

Câu 10: Liệt kê tên của những người quản lý có ít nhất một người phụ thuộc.

Câu 11: Lập danh sách các mã dự án cho các dự án liên quan đến nhân viên có họ là 'Smith', với tư cách là công nhân hoặc là người quản lý của bộ phận kiểm soát dự án. Câu 12: Lấy ra họ tên của nhân viên ở phòng 5, những người làm việc hơn 10 giờ mỗi tuần trong dự án "ProductX"

Câu 13: Lấy ra họ tên của nhân viên có người phụ thuộc có cùng họ với chính nhân viên đó

Câu 14: Liệt kê tất cả nhân viên được quản lý bởi 'Franklin Wong'

Câu 15: Với mỗi dự án, liệt kê tên dự án và tổng số giờ làm việc mỗi tuần (của tất cả nhân viên) dự án đó.

Câu 16: Truy xuất tên của tất cả các nhân viên làm việc trong mọi dự án

Câu 17: Với mỗi dự án, liệt kê tên dự án và tổng số giờ làm việc mỗi tuần (của tất cả nhân viên) dự án đó.

Câu 18: Truy xuất tên của tất cả các nhân viên làm việc trong mọi dự án

Câu 19: Truy xuất tên của tất cả các nhân viên không làm việc cho dự án nào

Câu 20: Với mỗi phòng ban, truy xuất tên phòng và mức lương trung bình của tất cả các nhân viên làm việc trong phòng đó

Câu 21: Lấy lương trung bình của tất cả nhân viên nữ Câu 22: Liệt kê họ của tất cả các giám đốc phòng ban không có người phụ thuộc

Tài liệu tham khảo

- 1. Slides bài giảng Quản lý dự án CNTT, Khoa HTTT, Trường Đại học CNTT.
- 2. ThS. Nguyễn Thị Kim Phụng, Slides bài giảng Cơ sở dữ liệu, Khoa HTTT, Trường Đại học CNTT
- 3. ThS. Nguyễn Hải Châu, Slides bài giảng Cơ sở dữ liệu, Đại học Công nghệ, ĐH Quốc gia Hà Nội
- 4. Ramez Elmasri, Shamkant B. Navathe, Fundamentals of Database Systems, Seven Edition, 2016

